

ISSN: 1306-3111/1308-7312
NWSA-Medical Sciences
NWSA ID: 2013.8.3.1B0036

Status : Original Study
Received: April 2013
Accepted: July 2013

E-Journal of New World Sciences Academy

Sinan Özdemir

Firat University, syozdemir_s@hotmail.com, Elazig-Turkey

Ömür Kaya Kalkan

Hacettepe University, Ankara-Turkey

Abdurrahim Türkoğlu

Nurhayat Varol

Mehmet Tokdemir

Firat University, Elazig-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.3.1B0036>

**ELAZIĞ' DA ÜNİVERSİTE VE LİSEDE ÖĞRENİM GÖREN BİLGİSAYAR BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN ADLİ BİLİŞİM SUÇLARINA YAKLAŞIMLARI**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Elazığ ilinde üniversite ve lise düzeyinde öğrenim gören bilgisayar bölümü öğrencilerinin adli bilişim suçlarına ilişkin görüşlerini belirlemek ve öğrenim düzeylerine göre karşılaştırmaktır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen anket ile elde edilmiştir. Ankette 17 madde yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmış olup, frekans, yüzde ve ki-kare değerleri elde edilmiştir. Edinilen bulgulara göre; lise düzeyinde adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi olma yüzdesi %45,3, üniversitede ise %59,3'tür. Lise düzeyinde adli bilişim suçları ile ilgili mevcut yasaları yeterli bulmayanlar ve kararsızların yüzdesi %74, üniversitede ise %84'tür. Sonuç olarak, adli bilişim suçları konusunda bilgisayar alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyinin, aynı alanda öğrenim gören lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adli Bilişim Suçları, Bilişim Suçları, Adli Bilişim Suçlarına Yaklaşımlar, Adli Bilişim Ve Öğrenci Görüşleri

THE APPROACHES OF STUDENTS WHO SERVICED EDUCATION AT HIGH SCHOOL AND COLLEGE LEVELS IN ELAZIG IN THE FIELD OF COMPUTER SCIENCE, TO CYBER CRIMES

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine and compare student opinions on computer crimes who are currently attending at Vocational High Schools or at the university in Elazig region. Questionnaires administered face to face by pollsters. The questionnaires consist of 17 items. Statistical packet program was used to conduct analysis of quantitative data obtained from the study. Frequency, percentage and chi-square values were obtained. According to the findings, the percentage of high school-level students' knowledge about computer crimes is 45.3%, while this number increases to 59.3% in the university level. 74% of the high school student participants claim the lack of laws for cyber crimes, while this number is 84% in university level. As a result, level of awareness about the crimes computer forensics of university students who studying in the field is higher than that of high school students studying in the same field have been revealed.

Keywords: Digital Forensics, Approaches to Computer Crimes, Computer Crimes, Computer Forensics, Cyber Crimes

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Genel anlamda bilişim suçları, her türlü teknoloji kullanılarak, kanuni olmayan yollarla kişisel ya da kurumsal bilgisayarlarda, sistemler üzerinde zarar verici etki bırakmaktır. Bilişim teknolojilerinde suç meydana gelebilmesi için mutlaka teknoloji kullanılmalıdır. Bu teknoloji bilgisayar, kredi kartı, telefon, post makinesi, elektronik bir cihaz olarak düşünülebilir (Atalıcı Taş, 2010).

Bilgisayar suçları ya da bilişim suçları konusunda kabul gören en geniş tanım Avrupa Ekonomik Topluluğu Uzmanlar Komisyonu'nun Mayıs 1983 tarihinde Paris Toplantısı'nda yapılmıştır. Bu tanımlamaya göre bilişim suçları; "Bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sistemde gayri kanuni, gayri ahlaki veya yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranış" biçimindedir (Tulum, 2006).

Bunlar;

- Bilgisayardaki herhangi bir dosya ya da veriye yasal olmayan yollardan ulaşarak, kasten bu bilgisayar verilerine girmek, bunları bozmak, silmek, yok etmek,
- Bilerek başkasına ait bilgisayar verilerine veya programlarına girmek, bozmak, silmek, yok etmek,
- Bilgisayar sistemlerini çökerterek, çalışmasını engellemek ve bilerek bilgisayar verilerine veya programlarına girmek, bozmak, silmek, yok etmek,
- Ticari olarak kullanılan bir bilgisayar programının yasal olmayan yollarla temin edip, kopyalayıp, dağıtmak ve kullanmak suretiyle hak sahibini zarara uğratmak,
- Bilgisayar sistemine sahibinin izni olmaksızın, emniyet tedbirlerini aşmak sureti ile bilerek girip müdahalede bulunmaktır (Nacar, 2010).

Ülkemiz ceza kanunda 1991 yılında yapılan değişiklikle bilgisayar kullanılarak işlenen özel suçlar "Bilişim Suçları" olarak yer almıştır. 2004 yılında Türk Ceza Kanunda köklü değişiklikler yapılmasına rağmen, bilişim alanındaki suçlar ise küçük değişikliklere uğramıştır (Avşar ve Öngören, 2010).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bir tarafta hızla gelişen bir teknolojinin büyümesiyle birlikte ortaya çıkan suçlar, diğer tarafta bu suçları kapsayan ve güncel olmayan yasalarımız. Bu bağlamda bilgisayar alanında eğitim gören öğrencilerin neleri bilişim suçu olarak gördüğü, mevcut yasalar hakkında herhangi bir bilgiye sahip olup/olmadıkları, bilerek ya da bilmeyerek bu suçları işleyip/işlemedikleri, bu suçlardan korunmak amacıyla neler yapılabileceği tespit edilmeye çalışılmıştır. Teknolojik gelişmelerin hızla yayıldığı ve yaşantımızda yer aldığı bu süreçte, bilişim suçları kavramları ortaya çıkmıştır. İnsanların tecrübe ya da bilgi eksikliklerinden faydalanarak kişi ya da kurumlar mağdur edilmeye çalışılmıştır. Potansiyel zararlarından dolayı, bilgisayar suçları ve bilgisayar suçluları hükümetlerin, kolluk kuvvetlerinin ve birleşmiş milletler gibi çoğu uluslararası kuruluşun dikkatini çekmiştir (Rogers, 2001). Bazı hükümetler bilgisayar saldırılarından kritik altyapılarını korumak amacıyla özel görev kuvvetleri oluşturmuştur (Denning, 1998). Maalesef bilgi güvenliği konulu resmi araştırmalarda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bilgisayar güvenliği teknikleri ve politikaları genellikle bilgisayar suçlarının eğilimleri, gidişatları ve yöntemlerinden etkilenecek gelişmektedir (Howard, 1997). Bilişim alanında faaliyet gösteren kişilerin, eğitimin farklı seviyelerinde ne kadar bilinçli oldukları ve bu konudaki yaklaşımlarının neler olduğu bu bağlamda önem arz

etmektedir. Ülkemizde bu alanda çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bilişim suçları konusunda yasal düzenlemelerin kısa bir süre önce hayata geçirilmesi ve yasada boşlukların bulunması, kişilerin bu konuda eğitim ihtiyacının bulunması, toplumun bu konuya ilişkin farkındalığının ortaya konması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğrenciler adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi midir?
- Öğrencilerin Ülkemizdeki Adli Bilişim Suçları ile Mücadele Yasasına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrenciler, telif hakkı ödemeksizin müzik ya da program indirmeyi, kullanmayı bilişim suçu olarak görmekte midir?
- Öğrencilerin yasal olmayan yollarla edinilen programları hangi sıklıkta kullanmaktadır?
- Öğrenciler ülkemizde yürütülen bilişim suçları ile mücadeleyi yeterli görmekte midir?
- Öğrencilerin bilgisayar yazılımı fiyatlarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğrencilerin yüksek şifreleme teknikleri eğitimi verilmesine ilişkin görüşleri hangi düzeydedir?
- Öğrencilerin bilişim suçlarını medyada aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir?
- Öğrencilerin bilişim suçlarını öğretmenleri aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir?
- Öğrencilerin bilişim suçlarını emniyet mensupları aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir?

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ (METHOD OF THE RESEARCH)

3.1. Araştırmanın Modeli (Model of the Research)

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, belli bir durumun ne olduğu ve bu durumun olduğu şekliyle betimlenmesini amaçlayan bir araştırma biçimidir (Karasar, 2007). Çalışma kapsamında elde edinilen bilgilerin genellenmesi amaçlanmamıştır.

3.2. Çalışma Grubu (Workgroup)

Araştırmanın çalışma grubunu; 2012-2013 yılında Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar Öğretmenliği ve Teknoloji Fakültesi Yazılım Mühendisliği bölümünde öğrenim gören 150 öğrenci ile Elazığ Merkez, 100.Yıl, Gazi Endüstri Meslek Liseleri Bilişim Teknolojileri Bölümlerinde öğrenim gören 150 öğrenci olmak üzere toplam 300 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı (Data Collection Tool)

Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Elazığ'da üniversite ve lisede öğrenim gören bilgisayar bölümü öğrencilerinin adli bilişim suçlarına yaklaşımları" isimli anket ile elde edilmiştir. Anket geliştirilirken literatür taraması yapılarak ilgili tez ve makaleler incelenmiştir. Bu kaynaklardan elde edilen verilerle anket taslağı hazırlanarak, 2 bilişim ve bir Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra deneme uygulaması 20 kişi ile gerçekleştirilmiş ve ankete son şekli verilmiştir. Bu gruptan elde edilen veriler araştırma kapsamına alınmamıştır. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. Giriş kısmında öğrencilere ait bilgiler yer almaktadır, ikinci bölümde 17 adet madde bulunmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmış olup, frekans, yüzde ve ki-kare değerleri elde edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND COMMENT)

Araştırmaya katılan 300 kişinin eğitim durumu ve cinsiyetlerine ait betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımı ve eğitim düzeyleri

(Table 1. Gender and education level of the participants)

	Erkek	Kız	Toplam
Lise	122,0	28,0	150
%	81,3	18,7	100
Üniversite	109,0	41,0	150
%	72,7	27,3	100
Toplam	231,0	69,0	300
%Toplam	77,0	23,0	100

Lise düzeyinde katılım gösteren erkekler %81,3; üniversite düzeyinde %72,7; toplamda ise %77'dir. Lise düzeyinde katılım gösteren kızlar %18,7; üniversite düzeyinde %27,3; toplamda ise %23'tür. Her iki eğitim düzeyinde de erkek katılımcıların yüzdesi, kızlara göre yüksektir.

1. Alt Problem: Öğrenciler adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi midir? Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi olup olmadığı?

(Table 2. Whether the participants learn about computer forensic crime or not?)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	68,0	50,0	32,0	150	7,784	0,020
%	45,3	33,3	21,3	100		
Üniversite	89,0	44,0	170,0	150		
%	59,3	29,3	11,3	100		
Toplam	157,0	94,0	49,0	300		
% Toplam	52,3	31,3	16,3	100		

p*=0,05

Tablo 2'de katılımcıların öğrenim düzeyleri ile adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Lise düzeyinde adli bilişim suçları hakkında bilgi sahibi olanlar %45,3, üniversite düzeyinde %59,3, toplamda ise %52,3'tür. Eğitim düzeyi arttıkça bilgi sahibi olma yüzdesi de artmaktadır. Bilgi sahibi olmayanlar ve kararsız olanların toplamı ise %47,6'dır.

2. Alt Problem: Öğrencilerin Ülkemizdeki Adli Bilişim Suçları ile Mücadele Yasasının yeterliğine ilişkin görüşleri nasıldır? Araştırmaya katılan kişilerin ülkemizdeki mevcut yasaların yeterliliğine ilişkin görüşleri ve eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların ülkemizdeki mevcut bilişim suçları ile mücadele yasaların yeterliğine ilişkin görüşleri ve eğitim düzeyleri (Table 3. Participants' views on the efficiency of current laws about struggling with computer forensics in our country and level of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	39	51	60	150	24,180	0,000
%	26	34	40	100		
Üniversite	24	24	102	150		
%	16	16	68	100		
Toplam	63	75	162	300		
% Toplam	21	25	54	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile mevcut yasaların yeterli olup/olmaması hakkında bilgi sahibi olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde mevcut yasaların yeterli olmadığını düşünenler %40, üniversite düzeyinde %68, toplamda ise %54'tür. Eğitim düzeyi arttıkça yasalar hakkında bilgi sahibi olma yüzdesi artmakta ve mevcut yasaların yeterli olmadığını düşündüğü görülmektedir. Yasaların yeterli olduğunu düşünenler ile kararsız olanların toplamı ise %46'dır.

3. Alt Problem: Öğrenciler, telif hakkı ödemeksizin müzik ya da program indirmeyi, kullanmayı bilişim suçu olarak görmekte midir? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcılardan telif hakkı ödemeksizin müzik ya da program indirmeyi, kullanmayı bilişim suçu olarak görenler ve eğitim düzeyleri (Table 4. Participants' who considered as a crime that downloading music or program without paying copyright and their level of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p
Lise	71,0	39,0	40,0	150	0,405	0,816
%	47,3	26,0	26,7	100		
Üniversite	71,0	43,0	36,0	150		
%	47,3	28,7	24,0	100		
Toplam	142,0	82,0	76,0	300		
% Toplam	47,3	27,3	25,3	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile yasal olmayan yollarla müzik ya da program indirip, kullanmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise ve üniversite düzeyinde bunları suç olarak görenler %47,3'tür. Lise ve üniversite düzeyinde eşit sayıda öğrenci telif hakkı ödenmeden müzik veya program indirmeyi adli bilişim suçu olarak görmektedir. Bilişim suçu olarak görmeyenler ve kararsız olanların toplamı ise %52,6'dır.

4. Alt Problem: Öğrencilerin yasal olmayan yollarla edinilen programları hangi sıklıkta kullanmaktadır? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların yasal olmayan programları kullanım sıklığı ve eğitim düzeyleri

(Table 5. Participants' usage frequencies of illegal softwares and level of education)

	Hiç Bir Zaman	1-5 Kez	6 ve Üzeri	Toplam	χ^2	p*
Lise	100,0	25,0	25,0	150,0	49,066	0,001
%	66,7	16,7	16,7	100,0		
Üniversite	41,0	39,0	70,0	150,0		
%	27,3	26,0	46,7	100,0		
Toplam	141,0	64,0	95,0	300,0		
% Toplam	47,0	21,3	31,7	100,0		

p*=0,05

Tablo 5'te katılımcıların öğrenim düzeyleri ile yasal olmayan yollardan program kullanımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde yasal olmayan kullanımlar %33,4; üniversite düzeyinde %72,7; toplamda ise %53'tür. Eğitim düzeyi arttıkça yazılımların yasal olmayan yollarla kullanımı da artmaktadır. Yasal olmayan kullanımlara hiçbir zaman başvurmamayanlar %47'dir.

5. Alt Problem: Öğrenciler ülkemizde yürütülen bilişim suçları ile mücadeleyi yeterli görmekte midir? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların ülkemizdeki bilişim suçları ile mücadele yeterliliği hakkındaki düşünceleri ve eğitim düzeyleri

(Table 6. Participants' views on the efficiency of struggling with cyber crimes in our country and level of education)

	Yeterli	Kararsızım	Yetersiz	Toplam	χ^2	p*
Lise	13,0	53,0	84,0	150	14,024	0,001
%	8,7	35,3	56,0	100		
Üniversite	2,0	38,0	110,0	150		
%	1,3	25,3	73,3	100		
Toplam	15,0	91,0	194,0	300		
% Toplam	5,0	30,3	64,7	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile ülkemizin bilişim suçları ile mücadele yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde mücadeleyi yetersiz görenler %56, üniversite düzeyinde %73,3, toplamda ise %64,7'dir. Eğitim düzeyi arttıkça mücadeleyi yetersiz görenlerin yüzdesi de artmaktadır. Mücadeleyi yeterli görenler ve kararsız olanlar toplamı ise %35,3'tür.

6. Alt Problem: Öğrencilerin bilgisayar yazılımı fiyatlarına ilişkin görüşleri nasıldır? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Bilgisayar yazılımlarını pahalı buluyor musunuz?
(Table 7. Do you think that the computer softwares are expensive?)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	105,	37,0	8,0	150	14,246	0,001
%	70,0	24,7	5,3	100		
Üniversite	130,0	13,0	7,0	150		
%	86,7	8,7	4,7	100		
Toplam	235,0	50,0	15,0	300		
% Toplam	78,3	16,7	5,0	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile yazılımların pahalı olduğunu düşünenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde yazılımların pahalı olduğunu düşünenler %70, üniversite düzeyinde %86,7, toplamda ise %78,3'tür. Eğitim düzeyi arttıkça yazılımların pahalı olduğunu düşünenlerin yüzdesi de artmaktadır. Yazılımların pahalı olmadığını düşünenler ve kararsız olanlar toplamı ise %21,7'dir.

7. Alt Problem: Öğrencilerin yüksek şifreleme teknikleri eğitimi verilmesine ilişkin görüşleri hangi düzeydedir? Araştırmaya katılan kişilerin eğitim düzeyleri ve şifreleme politikalarını değiştirmesi veya yüksek seviyeli şifre tanımlamalarının nasıl yapıldığı eğitiminin verilmesine ilişkin görüşleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların, şifreleme yöntemleri ve/veya yüksek seviyeli şifre tanımlama eğitiminin gerekliliği hakkındaki görüşleri ve eğitim düzeyleri

(Table 8. Participants' ideas about necessity of training on encryption methods and/or high-level password definition and levels of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	96,0	40,0	14,0	150	20,238	0,000
%	64,0	26,7	9,3	100		
Üniversite	128,0	20,0	2,0	150		
%	85,3	13,3	1,3	100		
Toplam	2240	60,0	160	300		
% Toplam	74,7	20,0	5,3	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile şifreleme politikaları ve yüksek seviyeli şifreleme işlemlerinin nasıl yapılması gerektiğinin eğitimlerinin verilmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde şifreleme politikaları ve yüksek seviyeli şifreleme öğreniminin verilmesini gerekli görenler %64, üniversite düzeyinde %85,3, toplamda ise %74,7'dir. Eğitim düzeyi arttıkça şifreleme politikaları ve yüksek seviyeli şifreleme öğreniminin verilmesini gerekli görenlerin yüzdesi de artmaktadır. Böyle bir öğrenimin verilmesini gerekli görmeyenler ve kararsız olanlar toplamı ise %25,3'tür.

8. Alt Problem: Öğrencilerin bilişim suçlarını medyada aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir? Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcılardan bilişim suçlarını medya aracılığıyla öğrenenler ve eğitim düzeyleri
(Table 9. Participants who learn cyber crimes through the media and their levels of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	86,0	34,0	30	150	15,427	0,000
%	57,3	22,7	20	100		
Üniversite	116,0	13,0	21	150		
%	77,3	8,7	14	100		
Toplam	202,0	47,0	51	300		
% Toplam	67,3	15,0	17	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile adli bilişim suçları hakkında internet, medya ya da sosyal medya aracılığıyla bilgi sahibi olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde adli bilişim suçları hakkında internet, medya ya da sosyal medya aracılığıyla bilgi sahibi olanlar %57,3, üniversite düzeyinde %77,3, toplamda ise %67,3'tür. Eğitim düzeyi arttıkça medya aracılığı ile bilgi sahibi olma yüzdesi de artmaktadır. Öğrenmelerini bu yollarla gerçekleştirmeyenler ve kararsız olanlar toplamı ise %32'dir.

9. Alt Problem: Öğrencilerin bilişim suçlarını öğretmenleri aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcılardan bilişim suçlarını öğretmenleri aracılığıyla öğrenenler ve eğitim düzeyleri
(Table 10. Participants who learn cyber crimes through teachers and their levels of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	59	56	35	150	25,816	0,000
%	39,3	37,3	23,3	100		
Üniversite	54	24	72	150		
%	36	16	48	100		
Toplam	113	80	107	300		
% Toplam	37,7	26,7	35,7	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile adli bilişim suçları hakkında öğretmenleri aracılığı ile bilgi sahibi olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde adli bilişim suçları hakkında öğretmenler aracılığı ile öğrenmelerini gerçekleştirenler %39,3, üniversite düzeyinde %36, toplamda ise %37,7'dir. Öğretmenler aracılığıyla öğrenmeyenler ve kararsız olanlar toplamı ise %62,4'tür.

10. Alt Problem: Öğrencilerin bilişim suçlarını emniyet mensupları aracılığı ile öğrenmeleri hangi düzeydedir? Bu alt probleme ilişkin değerler Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcılardan bilişim suçlarını emniyet mensupları aracılığıyla öğrenenler ve eğitim düzeyleri
(Table 11. Participants who learn cyber crimes through the members of police and their levels of education)

	Evet	Kararsızım	Hayır	Toplam	χ^2	p*
Lise	46,0	35,0	69,0	150	9,226	0,01
%	30,7	23,3	46,0	100		
Üniversite	33,0	22,0	95,0	150		
%	22,0	14,7	63,3	100		
Toplam	790	57,0	164,0	300		
% Toplam	26,3	19,0	54,7	100		

p*=0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile adli bilişim suçları hakkında emniyet mensupları aracılığı ile öğrenmelerini gerçekleştirmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lise düzeyinde adli bilişim suçları hakkında emniyet mensupları aracılığı ile bilgi sahibi olanlar %30,7, üniversite düzeyinde %22, toplamda ise %26,3'tür. Emniyet mensupları aracılığıyla bilgi sahibi olmayanlar ile kararsız olanlar toplamı ise %73,7'dir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER (CONCLUSION, DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırma kapsamında bilgisayar alanında eğitim gören lise ve üniversite öğrencilerinin, bilişim suçları hakkında yaklaşımları belirlenmeye çalışılmış ve bu görüşler lise-üniversite düzeyinde karşılaştırılmıştır.

Çalışma grubundan elde edilen bulgulara göre suç olduğu bilinmesine karşın (%47,3), bilişim suçları işlenmeye devam edilmiştir (%53). Yazılımların pahalı olması, şifreleme politikaları ve suçlar hakkında yeteri kadar bilgilendirmelerin yapılmaması, öğrencileri bu suçları işlemeye iten nedenler arasında olduğu belirlenmiştir. Adli bilişim suçlarının tanımını, kapsamını sosyal medyadan öğrenenlerin yüzdesi %67,3 iken, öğretmenlerden öğrenenler (%37,7) ve emniyet mensuplarından öğrenenlerin (%26,3) ise yetersiz kaldığı görülmektedir. Bilişim suçlarının daha belirgin olarak detaylandırılması öğrencilerin %81,7'si tarafından kabul görülmektedir.

Değerlendirme kriterlerine bakıldığında adli bilişim suçlarının neler olduğunun bilinirliği, bir üst seviye eğitiminde nicel olarak artmaktadır. Öğrencilerin %54'ü ülkemizdeki mevcut bilişim suçları yasasının yeterli olmadığını düşünmektedir. Ayrıca ülkemizde adli bilişim suçları ile mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler, öğrencilerin %64,7'si tarafından yeterli görülmemektedir. Kullanılan şifreleme teknikleri ve yüksek seviyeli şifre tanımlarının nasıl yapıldığına ilişkin eğitimlerin verilmesi, öğrencilerin %74,7'si tarafından gerekli görülmektedir.

Bu tespitler ışığında;

- Yasal düzenlemeler yapılırken adli bilişim suçları kapsamının daha belirgin olması, detaylandırılması,
- Öğrenciler için özellikle okul ortamında lisanslı yazılımlar temin edilmesi,
- Bilişim suçları ile etkin mücadele için adli makamların, emniyet

ve eğitim kurumlarının her ilde oluşturacağı birimler ile etkin mücadele için birliktelik sağlamaları,

- Suçların işlenmeden önlenmesi açısından şifre politikaları, yüksek seviyeli şifre tanımlamalarının nasıl yapıldığının eğitimlerinin verilmesi,
- Suçlar hakkında bilgilendirmelerin, sürekli ve güncel olarak öğretmen veya emniyet mensuplarınınca yapılması, uygun görülmesi durumunda ders ya da seminerler düzenlenmesi,
- İnternet veya sosyal medya gücünün kullanılarak adli bilişim suçları hakkında bilgilendirmelerin yapılması,
- Üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığı ve bağlı okullara ait web sayfalarında; suçların neler olduğu, karşılaşıncı neler yapılabileceği, nelerin bu suçlar kapsamında olduğu, gibi güncel bilgilendirmelerin yer alması, gibi çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Bu çalışma mesleğini bilişim teknolojileri alanında seçmeyi düşünen kişiler üzerinde yürütülmüştür. Aynı çalışmanın adli bilişim suçundan ceza almış kişiler üzerinde tekrarlanarak elde edilen sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir.

Ayrıca bu çalışmanın daha büyük bir örneklem üzerinden yürütülerek sonuçların karşılaştırılması yoluna gidilebilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 20-21 Mayıs 2013 tarihleri arasında Elazığ Fırat Üniversitesinde yapılan 1.Uluslararası Adli Bilişim ve Güvenlik Sempozyumunda sözlü sunum olarak sunulan çalışmanın hakemlik sürecinden geçirilmiş ve yeniden yapılandırılmış halidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Atalığ Taş, K., (2010). Bilişim Suçları ve Adana İlinde 2006-2009 Yılları Arasında Meydana Gelen Bilişim Suçlarının Değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Adana.
- Avşar, B.Z. ve Öngören, G., (2010). Bilişim Hukuku. İstanbul: Pasifik Ofset.
- Rogers, M.K., (2001). A Social Learning Theory and Moral Disengagement Analysis of Criminal Computer Behavior: An Exploratory Study. Department of Psychology University of Manitoba (Doktora Tezi), Manitoba, Canada.
- Denning, D.E., (1998). Information Warfare and Security. Essex, UK: Addison-Wesley Professional.
- Howard, J.D., (1997). An Analysis of Security Incidents on the Internet: 1989-1995. Department of Engineering and Public Policy Carnegie Mellon University (Doktora Tezi), Pennsylvania, USA.
- Karasar, N., (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (17.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Nacar, F.B., (2010). Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye'de Bilişim Suçlarının Ceza Hukukundaki Uygulamaları. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Tulum, İ., (2006). Bilişim Suçları ile Mücadele. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Isparta.